

Inspiration till aktiviteter i åk 1-2

Minä koulussa lipuke-kirja

Lipukkeet paperilla täydennettäväksi joko tukisanoin tai ilman.

Lipuke-kirja kuvilla tai lauseiden jatkamistehtävä, jossa oppilas saa kertoa kuvalla tai kirjoittamalla esim. itsestään koulussa:

Parasta koulussa on...

Välitunnilla haluan...

Minä pidän.....

Minulla on

Oppilas kokee onnistuvansa, kun kirjoittamista on vähän tai ei ollenkaan. Kirjasta tulee näyttävä ja lopputuote on hauska. Oppilas eriyttää tehdessään koska kirjoitusta tulee enemmän tai vähemmän riippuen kirjoitustaidoista.

-Keskustellessa saamme esille erilaisuuksia, innostuksia, mieltymyksiä, ja suullinen osaaminen on keskeisessä roolissa, jos tehtävä esitetään luokassa muille.

-Opimme kuuntelemaan toisiamme ja kunnioittamaan puheenvuorossa olevaa.

-Reagointi eri tilanteissa!

Tavuleikkejä

Tavuja paperilla, joka yhdistetään sanoiksi.

Löytyykö hassuja yhdistelmiä? Opettaja voi myös yhdistellä tavuja hassusti ja oppilaat saavat olla sana-salapoliiseja etsiessään oikeita yhdistelmiä.

Voisiko sanoille keksiä jatkoa?

Eriyttäminen tapahtuu tehdessä koska sanojen ei tarvitse olla pitkiä. Oppilas joka on vasta oppimassa lukemaan pystyy osallistumaan kun sanat ovat tavutettuja ja lukemista voi harjoitella eri tavoin, esim niin että pareina luetaan kumpikin yksi tavu ja mietitään sopivatko ne yhteen. Sanoille voi myös olla kuvatuki.

Tehtävän voi myös tehdä toiminnallisena tehtävänä esimerkiksi liikuntasalissa, missä alku- ja -lopputavuja asetellaan lattialle. Alkutavut ovat esim. vihreät ja lopputavut keltaiset. Oppilaat yrittävät yhdistellä tavuja ja kirjoittavat keksimänsä sanat paperille/vihkoon.

Muistipeli tavutetuilla sanoilla ja kuvilla.

Sanoja, jotka ovat kirjoitettuja valmiiksi tavuitettuna kirjoitetaan ruudukkoon, jossa on oikea määrä ruutuja. Tässä harjoitellaan ääntämistä ja lukemista. Esim ai-ta, a-pi-na

Keksikää yhdessä sanoja joissa on monta tavua, kirjoittakaa taululle ja laskekaa tavuja.

Sanelutehtävä

Harjoitus tehdään niin että sanat sijoitetaan johonkin kauemmas ja oppilas käy lukemassa ja palaa paikalleen kirjottamaan. Harjoittelemme työmuistia ja oikeinkirjoitusta. Tehtävän voi myös tehdä paritehtävänä niin että toinen käy lukemassa ja kertoo parillensa mitä tulisi kirjoittaa, kirjain tai sanatasolla. Sanat voivat olla tavutettuna.

-Kielitiedon harjoittelu, tavuttaminen, ääntäminen, lukemisen alkeita.

Yleensä kaikki yllättyvät ensimmäisellä kerralla siitä, kuinka helposti unohtaa pienenkin määrän sanoja. Tätäkin tehtävää voi helposti eriyttää vaihtamalla sanatasoon tai tavuttamalla sanoja. Tehtävä voi myös olla kirjaintasolla.

Tavutettuja sanoja voi pitää sikinsokin lattialla niin että tavupareja pitää löytää liikkumalla ja niin että kirjoittaminen tapahtuu aina palaamalla esim. omaan lähtöruutuun.

Kuva ja kuvaan liittyviä sanoja

- Oppilaat kirjoittavat kuvasta käyttämällä annettuja sanoja.

-Kuvaan liittyviä kysymyksiä. Oppilaat vastaavat käyttämällä kysymystä.

-Oppilaat harjoittelevat oikeinkirjoitusta, sanat voivat halutessa olla esillä esimerkiksi ruudussa.

-Sanelu kuvasta. Yhdessä ja yksin tai paritehtävänä. Harjoitus tehdään niin että teksti sijoitetaan johonkin kauemmaksi ja oppilas käy lukemassa ja palaa paikalleen kirjottamaan. Harjoittelemme työmuistia ja oikeinkirjoitusta. Parityöskentelyssä pari käy lukemassa ja palaa kertomaan kirjoittajalle mitä pitäisi kirjoittaa, roolit vaihtuvat sanoittain tai lauseittain.

Lauseiden lihottamista.

Musta kissa.

Puussa istui kissa.

Kissan häntä heilui.

Hiiri lähti karkuun.

Lauseisiin lisätään sanoja, tarina muuttuu ja sisältö rikastuu. Mitä sitten tapahtui?

-Harjoittelemme suomeksi kirjoittamista ja vahvistamme luku- ja kirjoitustaitoja sekä sanavarastoa.

-Harjoittelemme myös "rivien välistä lukemista", mitä annetut sanat/lauseet antavat ymmärtää.

-Kirjallisen tuottamisen alkeet. Siirrymme sanoista lauseisiin.

-Kirjoittamisen alkuvaiheessa yhden sanan lisääminen voi olla tarpeeksi.

Eriyttäminen tapahtuu itsestään koska kirjoitusta tulee enemmän tai vähemmän riippuen kirjoitustaidosta.

Mikäli lauseet annetaan sanoina lapuille kirjoitettuna voi tehtävän aloittaa yhdessä. Miten sanoista tulee lauseita. Onko pitkä lause aina hyvä lause?

Sanakakku

Valitkaa yhdessä aihe, esimerkiksi talvi. Oppilaat saavat sen jälkeen parina tai pienryhmässä kirjoittaa paperiliuskoille aiheeseen liittyviä sanoja. Sanat laitetaan seinälle päällekkäin lattiasta ylöspäin, kenellä on korkein sanakakku?

Kakuista voi tehdä yhteinen teksti joka voi olla lukuläksy seuraavalle kerralle. Sanoista voi kirjoittaa lauseita, keksiä vastakohtia, synonyymejä jne aiheesta riippuen.

Sanoja on hyvä yhdistää johonkin muutenkin ajankohtaiseen aiheeseen, esimerkiksi muissa kouluaineissa esiintyviin aiheisiin, verbit, substantiivit, adjektiivit, arkisanastoa, vuodenajat jne.

Uusien sanojen oppiminen ja kirjoittaminen

Alkuarviointi

Lue tehtävän tavoitteet yksi kerrallaan (opettaja lukee ääneen).

Arvioi ja merkitse janalle **punaisella** värillä, miten hyvät osaat kunkin taidon. (Jakson jälkeen oppilas täydentää janan uudestaan **sinisellä** värillä, näin voi seurata omaa kehittymistään)

Tavoitteet:

Osaan tavoittaa sanat

En osaa vielä _____ Sujuu, koska osaan

Osaan yhdistää sanan kuvaan

En osaa vielä _____ Sujuu, koska osaan

Osaan lukea sanoja

En osaa vielä _____ Sujuu, koska osaan

Osaan muodostaa lauseita

En osaa vielä _____ Sujuu, koska osaan

Osaan kirjoittaa omia lauseita

En osaa vielä _____ Sujuu, koska osaan

Opettajan valmistelut:

Laatikko, jossa tavulappuja, eri vaikeusasteita

Laatikko, jossa sanoja, eri vaikeusasteita

Laatikko, jossa kuvia

Tehtävä sovellettava ryhmälle sopivaksi alkuarvioinnin mukaan

Lukutaidottomille

1. Yhdistä tavu-lappuja kokeilemalla ”onko tämä sana oikeasti olemassa”
2. Yhdistä sanat kuviin
3. Keskustele parin kanssa, mitä tapahtui ennen kuvaa ja kuvan jälkeen
4. Keksi ja kerro tarina kuviin liittyen

Lukeville

1. Muodosta sanoista mahdollisimman monta lausetta. Esim.
Musta kissa.
Pieni musta kissa.
Nopea pieni musta kissa.
Nopea pieni pörröinen musta kissa.
2. Valitse yksi lause, jonka esittelet muulle ryhmälle.
3. Muodosta nyt mahdollisimman pitkä lause sanoistasi.

Kirjoittaminen

- Valitse yksi lauseistasi, jolle keksit oman jatkon.

Opi kirjoittamaan

Opettaja on kiinnittänyt sanoja seinille eri puolilla koulua. Jossain on vaikeampia / pitempiä sanoja ja jossain lyhyempiä / tavutettuja sanoja. Oppilaat lähetetään etsimään sanoja oman osaamisensa mukaan. Oppilas etsii yhden sanan kerrallaan, opettelee sanan ja palaa luokkaan kirjoittamaan sanan vihkoonsa. Tämä toistuu, kunnes on kirjoittanut x määrän sanoja vihkoonsa.

Tämän jälkeen oppilas vertaa omia sanojaan ja oikeinkirjoitusta kaverin kanssa. Jos esiintyy eroja, palataan sanan luo ja tarkistetaan oikeinkirjoitus.

Nyt jokainen muodostaa lauseen sanoista (kaikkia ei tarvitse käyttää). Lause esitellään parille / pienryhmässä, jonka jälkeen pari/ryhmä yrittää muodostaa sanoista mahdollisimman pitkän lauseen.